

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
प्रशासन सेवाका सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौ तहको खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाका
लागि पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

यस पाठ्यक्रम योजनालाई तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :-अन्तर्वार्ता (Interview)

पूर्णाङ्क :- ३०

प्रथम चरण :लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)						
पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या × अङ्क	समय
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन	१००	४०	सैद्धान्तिक –तर्कयुक्त र विश्लेषणात्मक (Theoretical - Critical Analysis)	१ प्रश्न × १५ अङ्क	३ घण्टा
				समस्या समाधान (Problem Solving)	३ प्रश्न × २० अङ्क	
				मामिला विश्लेषण (Case Analysis)	१ प्रश्न × २५ अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	सैद्धान्तिक –तर्कयुक्त र विश्लेषणात्मक (Theoretical - Critical Analysis)	१ प्रश्न × १५ अङ्क	३ घण्टा
				समस्या समाधान (Problem Solving)	३ प्रश्न × २० अङ्क	
				मामिला विश्लेषण (Case Analysis)	१ प्रश्न × २५ अङ्क	
द्वितीय चरण :-अन्तर्वार्ता (Interview)						
विषय		पूर्णाङ्क		परीक्षा पणाली		
अन्तर्वार्ता(Interview)		३०		बोर्ड अन्तर्वार्ता(Board Interview)		

द्रष्टव्य :

- माथि परीक्षा योजनामा उल्लिखित प्रथम चरणका लिखित परीक्षामा **प्रथम पत्र – प्रशासन र व्यवस्थापन**
प्रशासन : सामान्य प्रशासन, लेखा र राजश्व समूहहरूको लागि पाठ्यक्रमका विषयवस्तु एउटै हुनेछ । तर
द्वितीयपत्र – सेवा/समूह विषयका पाठ्यक्रम सम्बन्धित सेवा/समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- लिखित परीक्षाका माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग, मधेश प्रदेश
प्रशासन सेवाका सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौ तहको खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाका
लागि पाठ्यक्रम एवं परीक्षा योजना

३. **प्रथम पत्र :** प्रशासन र व्यवस्थापन विषयको लिखित परीक्षा प्रशासन सेवाका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन हुनेछ । तर द्वितीय पत्र सम्बन्धित सेवा/समूह अनुरूप फरक फरक विषयका लिखित परीक्षा सेवा/समूह अनुरूप अलग अलग दिन हुनेछ ।
४. लिखित परीक्षाका माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
५. प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा अलग अलग दिनमा हुनेछ ।
६. लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाइबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ साथै परीक्षा योजनामा उल्लेख भए बमोजिमको सैद्धान्तिक-तर्कयुक्त र विश्लेषणात्मक, समस्या समाधान र मामिला विश्लेषणका प्रश्नहरू पाठ्यक्रमको जुनसुकै एकाइबाट पनि सोध्न सकिनेछ ।
७. प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक प्रश्नको लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक प्रश्नको उत्तर छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
८. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएका भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाका मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भइ हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकोलाई यस पाठ्यक्रममा परेका सम्भन्तु पर्दछ ।
९. प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ । साथ द्वितीय चरणको परीक्षामा सहभागी भएपछि मात्र तृतीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
१०. पाठ्यक्रम लागु मिति : २०८०/०९/१० गते देखि

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
प्रशासन सेवाका सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौ तहको खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाका
लागि पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र: प्रशासन र व्यवस्थापन

१. राज्य र सरकार
 - १.१ नेपालका वर्तमान संविधान, नेपालमा संवैधानिक विकास र त्यसका विश्लेषणात्मक समीक्षा
 - १.२ राज्य शक्तिका बाँडफाँड, शक्ति पृथकीकरण र शक्ति सन्तुलन : नेपालमा यसका अभ्यास
 - १.३ सरकारका कार्यक्षेत्र र भूमिका
 - १.४ संघीय प्रणाली र नेपालमा संघीय शासन व्यवस्था
 - १.५ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको भूमिका, जिम्मेवारी र कार्यहरु
 - १.६ अन्तर सरकार व्यवस्थापन (Inter-Governmental Management -IGM)
 - १.७ संघीय, प्रदेश र स्थानीय तहका व्यवस्थापिकाका संरचना र कार्यप्रणाली
 - १.८ संसद, संसदीय समिति र संवैधानिक निकायहरु बीचका अन्तरसम्बन्ध
 - १.९ लोकतन्त्रका मूल्यहरु र नेपालमा यसका अवस्था
 - १.१० प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त, निर्वाचन प्रणालीका प्रकार (Types of Electoral System) र निर्वाचन चक्र
 - १.११ निर्वाचन व्यवस्थापन, निर्वाचन विवाद निरुपन, निर्वाचन क्षेत्र निर्धारण र राजनीतिक वित्त
२. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन (Public Administration & Management)
 - २.१ मानव पूँजी व्यवस्थापन (Human Capital Management)
 - २.२ संगठनात्मक स्वरूप (Organizational Structure)
 - २.३ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरु
 - २.४ नेपालका निजामती सेवा : वर्तमान अवस्था र भविष्यका स्वरूप
 - २.५ प्रदेश नं.२, प्रदेश निजामती सेवा : वर्तमान अवस्था र भविष्यका स्वरूप
 - २.६ राजनीति र प्रशासनका अन्तरसम्बन्ध
 - २.७ नेपालका सार्वजनिक प्रशासन: सुधारका प्रयास एवं चुनौती
 - २.८ व्यवस्थापनका अवधारणा, सिद्धान्त र नवीनतम प्रवृत्तिहरु
 - २.९ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरु : नेतृत्व, उत्प्रेरणा, मनोबल (Morale), निर्णय प्रक्रिया, संगठनात्मक व्यवहार (Organizational Behaviour) र कार्य संस्कृति (Work Culture)
 - २.१० प्रकोप/विपद व्यवस्थापन (Disaster Management), परिवर्तन व्यवस्थापन (Management of Change), संकट व्यवस्थापन (Crisis Management), विवाद व्यवस्थापन/समाधान (Conflict Management), वार्ता तथा सम्झौता गन सीपहरु (Negotiation & Agreement Skills)
 - २.११ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकन
 - २.१२ संघ, प्रदेश र स्थानीय निजामती सेवा बीचको अन्तरसम्बन्ध र समन्वय
३. विकासका आयाम र पक्षहरु (Dimensions & Aspects of Development)
 - ३.१ विकास : अवधारणा र नवीनतम उपागम (Recent Approaches)
 - ३.२ विकासका आयामहरु (Dimensions of Development) : दिगा विकास (Sustainable Development), समावेशी विकास (Inclusive Development), सहभागितामूलक विकास (Participatory Development), गरीबी निवारण (Poverty Alleviation), लैङ्गिक सवाल (Gender Issues), जलवायु परिवर्तन (Climate Change), सार्वजनिक निजी साझेदारी (Public Private Partnership), विश्वव्यापीकरण, आर्थिक उदारीकरण र निजीकरण (Globalization, Economic Liberalization and Privatization)

वैदेशिक लगानी नीति

- ३.४ योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन एवं मूल्यांकन प्रक्रिया
- ३.५ आयोजना/परियोजना तर्जुमा र व्यवस्थापन (Project Planning and Management)
- ३.६ विकास सहयोग नीति (Development Co-operation Policy)

४. अर्थ व्यवस्था र सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापन

- ४.१ विश्व अर्थ व्यवस्थाका स्वरूप र प्रवृत्ति (Global Economy: Structure and Trends) र नेपालका अर्थतन्त्र
- ४.२ अर्थतन्त्रसँग सम्बद्ध योजना, स्रोत/साधनहरूका परिचालन, आर्थिक वृद्धि, विकास तथा रोजगारी
- ४.३ वित्त व्यवस्थापन (सार्वजनिक आय, सार्वजनिक खच र सार्वजनिक ऋण)
- ४.४ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको आर्थिक काय प्रणाली
- ४.५ राजस्वका सैद्धान्तिक अवधारणा र परिचालन
- ४.६ बजेटका सैद्धान्तिक पक्ष तथा बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकन प्रक्रिया
- ४.७ वित्त नीति र मौद्रिक नीति (Fiscal and Monetary Policy)
- ४.८ सार्वजनिक खरीद र यस सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था
- ४.९ अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण, अनुदान तथा राजस्व बाँडफाँड र ऋण व्यवस्थापन
- ४.१० नेपालमा सरकारी लेखा प्रणाली र लेखा परीक्षण प्रणाली
- ४.११ सार्वजनिक वित्तीय उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी

५. सार्वजनिक सेवा प्रवाह व्यवस्थापन र विविध

- ५.१ सार्वजनिक सेवा प्रवाह प्रणाली, सेवाका प्रारूप निर्माण र व्यवस्थापन (Service Design and Management), सेवा प्रवाह गर्ने माध्यमहरू (Service Delivery Mechanism) र बैकल्पिक आयामहरू
- ५.२ सेवा प्रवाहमा एजेन्सीकरण (Agencification) र अर्ध- बजारीकरण (Quasi-marketization)
- ५.३ सुशासन, सदाचार, नैतिकता र व्यवसायिकता
- ५.४ सूचनाका हक र पारदर्शिता (Transparency)
- ५.५ सम्पत्ति शुद्धिकरण (Money Laundering) र भ्रष्टाचार निवारण
- ५.६ जनसंख्याका वनोट र यसका विविध पक्षहरू
- ५.७ समावेशीकरणका विविध रूपहरू
- ५.८ सामाजिक न्याय, सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक संरक्षण
- ५.९ नागरिक शिक्षा र विकास
- ५.१० ट्रेड यूनियन (Trade Union) र सामुहिक सौदावाजी (Collective Bargaining)
- ५.११ नेपालका अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, छिमेक सम्बन्ध, आर्थिक कूटनीति (Economic Diplomacy) र अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा नेपालका प्रतिनिधित्व (Representation) तथा भूमिका
- ५.१२ राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक मामिलाहरू

द्वितीय पत्र: सेवा सम्बन्धी

१. राष्ट्रिय नीति
 - १.१ राष्ट्रिय नीतिहरूका तर्जुमा, विश्लेषण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.२ नेपालका प्रमुख राष्ट्रिय नीतिको कार्यान्वयन अवस्था
 - १.३ तथ्यमा आधारित नीति (Evidence based policy) तर्जुमा र कार्यान्वयन
 - १.४ तीनतहको सरकार बीच राष्ट्रिय नीति, विषय क्षेत्रगत नीतिहरू बीचका समन्वय र अन्तरसम्बन्ध
२. योजना तथा विकास व्यवस्थापन
 - २.१. योजनावद्ध विकास प्रयास, उपलब्धी (प्राप्ति) र चुनौती
 - २.२. सघीय, प्रादेशिक र स्थानीय विकास योजना (आवधिक, मध्यकालिन र बार्षिक योजना तथा मध्यमकालिन खर्चका संरचना)
 - २.३. नतिजामूलक योजना प्रणाली
 - २.४. विकासमा सरकारी (Public), निजी, सहकारी क्षेत्र र गैह्र सरकारी क्षेत्र (Non-state Sector) का भूमिका र उपयोगिता
 - २.५. विकास आयोजनाका अवधारणा, तर्जुमा (Formulation), कार्यान्वयन (Implementation), अनुगमन (Monitoring), तथा मूल्याङ्कन (Evaluation) र नेपालमा आयोजनाका व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रणाली
 - २.६. विकास व्यवस्थापनमा अन्तरतह समन्वय
 - २.७. दिगो विकासका लक्ष्यहरु : वर्तमान अवस्था र नेपालका प्रयास
 - २.८. गरिवी निवारण
३. नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा संगठन विकास र मानव संसाधन
 - ३.१. संगठनात्मक ढाँचा (Organisational Design)
 - ३.२. व्यवस्थापकिय औजारहरु (Management Tools)
 - ३.२.१ संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धती (O&M system)
 - ३.२.२ कार्य विश्लेषण (Job Analysis): कार्य विवरण (Job Description), कार्य विशिष्ट विवरण (Job Specification) र कार्य मूल्यांकन (Job Evaluation)
 - ३.२.३ कार्य पष्टिकरण/संवृद्धिकरण (Job Enrichment), कार्यविस्तृतीकरण (Job Enlargement)
 - ३.३ कार्य सम्पादन मानक (Performance Management) र कर्मचारी मूल्याङ्कन प्रणाली
 - ३.४ मानव संसाधन व्यवस्थापन (Human Resource Management) का उपलब्धी र चुनौती
 - ३.५ सार्वजनिक प्रशासनमा नेतृत्व विकास (Leadership Development), नेतृत्व परीक्षण (Leader Assessment) र उत्तराधिकारी योजना (Succession Planning)
 - ३.६ व्यवस्थापन परीक्षण (Management Audit)
 - ३.७ संस्थागत तथा व्यावसायिक रणनीतिक योजना (Strategic Planning)
 - ३.८ कर्मचारीतन्त्रका संस्कृति र संस्कृति परिवर्तनका रणनीति, उपागम र औजार
४. आर्थिक मामिला
 - ४.१ नेपालका आर्थिक उदारिकरण, निजीकरण: प्रयास, उपलब्धी र चुनौती
 - ४.२ विश्व आर्थिक व्यवस्था, उदारीकरण र विश्वव्यापीकरण
 - ४.३ भूपरिवेष्टित र अतिकम विकसित मुलुकका अधिकार
 - ४.४ नेपाल सरकारको बजेट तर्जुमा, नियन्त्रण, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन प्रक्रिया

प्रदेश लोक सेवा आयोग, प्रदेश नं.२
प्रशासन सेवाका सामान्य प्रशासन समूह, अधिकृत नवौ तहको खुला र अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाका
लागि पाठ्यक्रम

- ४.५ लैङ्गिक मैत्री, सामाजिक समावेशीकरण मैत्री, जलवायु परिवर्तन मैत्री, दिगो विकास मैत्री बजेटको अवधारणा र कार्यान्वयन
 - ४.६ संघ, प्रदेश र स्थानीयतहका बजेट तर्जुमा, नियन्त्रण प्रणाली र अन्तरसम्बन्ध
 - ४.७ बजेट प्रणाली र वित्तीय उत्तरदायित्व
 - ४.८ नेपालका आर्थिक विकासमा वैदेशिक सहायता र विकास सहयोग नीति (Development Co-operation Policy)
 - ४.९ नेपालका अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार (Balance of Trade) र भुक्तानी सन्तुलन: वर्तमान अवस्था, प्रवृत्ति (Trends) र चुनौती र संभावना
 - ४.१० आर्थिक अनियमितता र भ्रष्टाचार निवारण, सम्पत्ति शुद्धिकरण अपराध निवारण (Anti-Money Laundering) र अपराधिक कार्यमा वित्तीय लगानी नियन्त्रण
५. सार्वजनिक सेवा र शासकीय मामिला
- ५.१ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सरकार, निजी क्षेत्र, समुदाय र नागरिक संस्थाका भूमिका
 - ५.२ जनतामा प्रवाह गरिने सेवाहरू, सेवाका व्यवस्थापन, अवधारणात्मक पक्षहरू, स्थानीय स्तरमा जनतालाई सेवा गन माध्यमहरू
 - ५.३ संघीय निजामती सेवा तथा अन्य संघीय सरकारी सेवा
 - ५.४ प्रदेश निजामती सेवा तथा अन्यप्रदेश सरकारी सेवा
 - ५.५ स्थानीय सेवा
 - ५.६ संघ, प्रदेश र स्थानीयतहमा सरकारी सेवा संचालन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था र क्षेत्राधिकार
 - ५.७ राष्ट्रिय सुरक्षाव्यवस्थापन र नेपालमा राष्ट्रिय सुरक्षाका विद्यमान प्रावधानहरू
 - ५.८ प्रकोप व्यवस्थापन राष्ट्रिय रणनीति र विभिन्न निकायका भूमिका
 - ५.९ नेपालमा सूचना प्रविधि विकासका सवालहरू (Issues)
 - ५.१० सार्वजनिक संस्थान व्यवस्थापनका सवालहरू (Issues)
 - ५.११ विविधता व्यवस्थापन (Diversity Management) र नेपालमा विविधता व्यवस्थापन नीति, रणनीति
 - ५.१२ आर्थिक सामाजिक रुपान्तरणका आयामहरू
 - ५.१३ प्रदेश नं.२, प्रदेश निजामती सेवा र अन्य सरकारी सेवा सम्बन्धी ऐन, नियमावली, नीति र निर्देशिकाहरू